

3P
Germà Bel
(Publicat a *La Vanguardia*, 7 de juny de 2011)

Recorden quan la paraula 'privatització' estava de moda, a finals del segle XX? Aquesta política ha tingut els seus llums i les seves ombres; res no és perfecte. I per això el concepte ha perdut gran part del seu atractiu, alhora que ha emergit el terme partenariat públic-privat (3P). Això no és casual. Molt sovint 3P designa el que abans es deia privatització o concessió de serveis públics. Per exemple, abans s'hauria dit que part de l'AVE entre Olmedo i Ourense es fa mitjançant concessió a empresa privada. Ara, es prefereix dir que es realitza mitjançant 3P.

Mentre que la noció de privatització / concessió evocava els aspectes més contradictoris entre públic i privat, 3P emfatitza la idea de cooperació. Vegem com ho defineix la UE: "Un PPP és un consorci entre el sector públic i el privat que es forma amb l'objectiu de compartir un projecte o servei tradicionalment proporcionat pel sector públic. Els PPPs reconeixen que les dues parts tenen certs avantatges pel que fa a l'altra en l'exercici de les seves funcions. Per tant, cada sector es centra en la realització de les tasques en les que està més especialitzat, de manera que els serveis públics es poden oferir amb major eficàcia." Si de cas, un tret conceptual dels 3P és l'èmfasi en la distribució adequada de riscos entre el sector públic i el privat, assumint cadascun aquells que pot controlar millor.

Sona molt bé. Però les urgències financeres del sector públic han portat a molts governs a usar els 3P per a executar inversions al lema de faci avui i pagui ... el més tard possible. Un gran argument per a usar 3P és que algunes inversions són molt duradores i és just que les paguin també generacions futures. Doncs per això s'ha inventat el deute públic a llarg termini! I també el peatge directe per finançar la concessió, sigui amb gestió pública o privada. Però cada dia són més les actuacions via 3P i sense pagament directe d'usuaris. El soci privat es finança en els mercats- a tipus més alts que els Bons del Tresor -, i afegeix el seu marge de benefici. Això permet al govern demorar el pagament, a costa de pagar bastant més.

Què ens deixa el procés? L'ús de les 3P com pal·liatiu de les restriccions financeres del sector públic, que trasllada al futur el pagament d'obres en molts casos prescindibles. I el futur sempre arriba. Un parell d'exemples: Portugal ha de dedicar a partir de 2012 molts més recursos a pagaments diferits per 3P anteriors que a obres noves. A Catalunya, els pagaments diferits per infraestructures 3P han crescut com l'escuma el 2011.

Els 3P poden tenir efectes positius, quan s'usa peatge directe (encara que no és segur, com mostren les autopistes radials de Madrid), no obtenen garanties desmesurades, i el saber fer del soci privat permet grans guanys d'eficiència. Però si es fan servir les 3P per esquivar les restriccions financeres del govern s'obté el que s'obté: pa per ahir, i fam per avui i per demà. Podem i hem de fer-ho millor.